

บทบาทศาสนากับการอนุรักษ์ผืนป่า: เสียงของคริสเตียนเพื่อการดูแลและรักษาธรรมชาติ

ดร.ดวงสุดา ศรีบัวอ้าย¹

ดร.บานจิตร์ สายรอกำ²

บทคัดย่อ

บทความนี้ต้องการสะท้อนให้เห็นกรอบความเข้าใจในเรื่องการอนุรักษ์ธรรมชาติผ่านทางมุมมองของนักวิชาการทางคริสต์ศาสนา ซึ่งเป็นหนึ่งในฐานความเข้าใจที่ปรากฏอยู่ในงานวิจัยของเรื่อง “การสถาปนาพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์: พิธีอวยพรป่า “รักพระเจ้า รักสิ่งที่พระเจ้าทรงสร้าง” ของชุมชนคริสเตียนบ้านสบลาน ตำบลยางเปียง อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ นอกจากนี้บทความในครั้งนี้ได้เปิดมุมมองที่กว้างขึ้นมากกว่าการนำความเข้าใจที่มีต่อเรื่องการทรงสร้างในพระธรรมปฐมกาลสำหรับเรื่องการอนุรักษ์ผืนป่า โดยผ่านการศึกษาค้นคว้าบทความและมุมมองทางศาสนศาสตร์ของนักวิชาการในโลกตะวันตก ซึ่งงานวิชาการเหล่านั้นจะทำให้เห็นพัฒนาการที่ก้าวออกมาจากความสนใจในเรื่องความหมายของรากศัพท์ภาษาฮีบรูในพันธสัญญาเดิมเพื่อไปสู่มิติใหม่อีก 2 มิติ คือ มิติทางด้านศาสนพิธีและมิติความเข้าใจด้านอวสานศาสตร์

ด้วยความคาดหวังว่า การนำเสนอการศึกษาด้านวิชาการเกี่ยวกับบทบาทศาสนากับการอนุรักษ์ผืนป่าและการสะท้อนให้เห็นผลที่ได้จากการวิจัยจะทำให้พบว่าแท้จริงแล้วองค์ความรู้ทางการอนุรักษ์ผืนป่าของชุมชนคริสเตียนนั้นมีอยู่แล้วท่ามกลางบรรดาผู้ที่เชื่อในการทรงสร้างของพระเจ้า เชื่อในเรื่องความสัมพันธ์ที่สมบูรณ์ระหว่างพระเจ้าและสรรพสิ่งที่พระองค์ทรงสร้าง เพราะฉะนั้นเสียงของคริสเตียนทุกเสียงที่มีความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวก็จะสามารถเป็นกระบอกเสียงหรือต่อยอดการศึกษาในเรื่องการดูแลและรักษาธรรมชาติที่พระเจ้าทรงสร้างได้อย่างต่อเนื่องและมีความหมาย

¹ หัวหน้าสาขาวิชาคริสต์ศาสนศาสตร์ศึกษา วิทยาลัยพระคริสต์ธรรมแมคกิลวารี มหาวิทยาลัยพายัพ

² นักวิจัยประจำศูนย์เรียนรู้ชาติพันธุ์ไทในล้านนา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

บทนำ

ตลอดเวลาที่ผ่านมามากกว่า 5 ทศวรรษ มุมมองวิธีการแก้ไขปัญหาเพื่อรณรงค์ให้คริสเตียนตระหนักถึงปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติในโลกตะวันตกได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากด้านกรอบคิดเกี่ยวกับพระคริสตธรรมคัมภีร์และหลักทางศาสนศาสตร์ อย่างไรก็ตาม สำหรับประเทศไทยเกิดปรากฏการณ์ที่ตรงกันข้ามกลับคือมีจำนวนสถิติของทรัพยากรธรรมชาติโดยเฉพาะป่าไม้ถูกทำลายและลดลงอย่างต่อเนื่อง³ จาก 138 ล้านไร่เหลือเพียง 102 ล้านไร่ เพราะความต้องการได้ประโยชน์หรือแม้แต่เพราะการไม่ตระหนักถึงความสำคัญอย่างยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติเหล่านั้น เพราะฉะนั้นในฐานะชุมชนผู้เชื่อในพระเจ้าหรือชุมชนคริสเตียนในประเทศไทยที่เชื่อว่า “ฟ้าสวรรค์และแผ่นดิน และสรรพสิ่งทั้งสิ้นที่มีอยู่ในนั้น” (ปฐมก.1-2) มาจากการสร้างของพระเจ้า ทำให้เกิดคำถามว่าจะตอบสนองต่อสถานการณ์ดังกล่าวอย่างไร บทความนี้จึงมีจุดประสงค์ในการศึกษากระบวนการพัฒนาแนวคิดทางด้านศาสนศาสตร์เรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 1967-ค.ศ.2018 และนำเสนอความเข้าใจใน 3 มิติที่ได้รับจากการศึกษากระบวนการพัฒนาความคิดของนักวิชาการในช่วงเวลาดังกล่าว⁴ ทั้งนี้เพื่อตอบสนองและอธิบายพิธีบวชป่าของชุมชนคริสเตียนชาติพันธุ์ในงานวิจัยเรื่อง “พิธีกรรมทางศาสนา: การสถาปนาพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ เพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในภาคเหนือตอนบน โดยดร.บานจิตร์ สายรอดคำ สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และเพื่อวิเคราะห์และแสวงหาแนวทางปฏิบัติสำหรับชุมชนคริสเตียนในประเทศไทยในการตอบสนองต่อปัญหาการลดลงของผืนป่าในช่วง 50 ปีที่ผ่านมา

มิติที่ 1

มิติที่เป็นพื้นฐานความเข้าใจเรื่องพระประสงค์ของพระเจ้าในการทรงสร้างโลก การอธิบายนี้จะตั้งอยู่บนพื้นฐานการทำความเข้าใจความหมายเนื้อหาในพระคริสตธรรมคัมภีร์ของคริสต์ศาสนา ร่วมกับทฤษฎีทางด้านธรรมชาติวิทยาผ่านการศึกษาหรือมุมมองของนักวิชาการจากโลกตะวันตก ไม่ว่าจะเป็น Lynn White, Calvin Dewitt, Jeanne Kay และ Rosemary Radford Ruether, นักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญด้านคริสต์ศาสนศาสตร์และมีความสนใจเป็นพิเศษในเรื่อง Cosmology, Evolution, และ Ecology

³ ศูนย์สารสนเทศ กรมป่าไม้. *เนื้อที่ของป่าไม้ประเทศไทยปี พ.ศ.2516-2561*, (ออนไลน์), 2562, แหล่งที่มา: www.forestinfo.forest.go.th/content.aspx?id=72 (25 กุมภาพันธ์ 2563)

⁴ ดูเพิ่มเติมในภาคผนวก ก

บทบาทศาสนากับการอนุรักษ์ผืนป่า: เสียงของคริสเตียนเพื่อการดูแลและรักษาธรรมชาติ
ดร.ดวงสุดา ศรีบัวอ้าย และ ดร.บานจิตร์ สายรอกำ

มีพระธรรมปฐมกาลอย่างน้อย 2 ตอนที่สื่อสารกับผู้อ่านถึงเรื่องการทรงสร้างของพระเจ้าว่า “พระเจ้าทรงอวยพรแก่สัตว์เหล่านั้นว่า จงมีลูกดกทวีมากขึ้นจนเต็มน้ำในทะเล และให้นกทวีมากขึ้นบนแผ่นดิน” (ปฐมก.1:22) และอีกตอนหนึ่งที่กล่าวว่า “พระเจ้าจึงทรงให้มนุษย์นั้นอยู่ในสวนเอเดน ให้ทำและรักษาสวน” (ปฐมก.2:15) เรื่องการทรงสร้างของพระเจ้าแสดงให้เห็นพระประสงค์ของพระเจ้าเกี่ยวกับหน้าที่ของมนุษย์ว่าพวกเขาจะต้องทำและรักษาธรรมชาติที่พระเจ้าสร้างและมอบไว้ให้กับมนุษย์ทุกคน ถ้าหากความอุดมสมบูรณ์ของผืนป่าจะเป็นส่วนที่นำมาซึ่งความอุดมสมบูรณ์ของพันธุ์พืชและสัตว์ป่าต่างๆ ก็เปรียบเสมือนว่า มนุษย์เองสามารถเป็นทั้งผู้ที่กำลังได้รับคำอวยพรที่มาจากพระเจ้า และในขณะเดียวกันก็เป็นเครื่องมือที่สำแดงการอวยพรจากพระเจ้าให้ผู้คนรอบข้างเช่นกัน

ท่ามกลางชุมชนคริสเตียนมีความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกันถึงจุดเริ่มต้นหรือแหล่งกำเนิดของโลก มนุษย์ และบรรดาธรรมชาติต้นไม้หรือสัตว์ป่านานาพันธุ์ว่าพระเจ้าเป็นผู้ทรงสร้างขึ้นมาดังที่ปรากฏในพระคริสตธรรมคัมภีร์ภาคพันธสัญญาเดิม เช่นในพระธรรมปฐมกาล

“ในปฐมกาล พระเจ้าทรงเนรมิตสร้างฟ้าและแผ่นดิน แผ่นดินก็ร้างและว่างเปล่า ความมืดอยู่เหนือน้ำ และพระวิญญาณของพระเจ้าทรงปกอยู่เหนือน้ำนั้น” (ปฐมก.1:1)

พระเจ้าตรัสว่า “แผ่นดินจงเกิดพืช คือธัญพืชที่ให้เมล็ด และต้นไม้ผลที่ออกผลตามชนิดของมันและมีเมล็ดในผลบนแผ่นดิน และก็เป็นดั่งนั้น” (ปฐมก.1:12)

“พระเจ้าทรงสร้างดวงสว่างขนาดใหญ่ไว้สองดวง ให้ดวงที่ใหญ่กว่าครองวัน ดวงที่เล็กกว่าครองคืน พระองค์ทรงสร้างดวงดาวต่าง ๆ ด้วย” (ปฐมก.1:16)

พระเจ้าตรัสว่า “น้ำจงอุดมด้วยฝูงสัตว์ที่มีชีวิต และให้นกบินไปมาในอากาศพื้นฟ้าเหนือแผ่นดิน” พระเจ้าทรงสร้างสัตว์ทะเลขนาดใหญ่ และสัตว์ที่มีชีวิตทุกชนิด ซึ่งแหวกว่ายอยู่ในน้ำเป็นฝูง ๆ ตามชนิดของมัน” (ปฐมก.1:20-21)

พระเจ้าตรัสว่า “แผ่นดินจงเกิดสัตว์ที่มีชีวิตตามชนิดของมัน คือสัตว์ใช้งาน สัตว์เลี้ยงคลาน และสัตว์ป่าตามชนิดของมัน” ก็เป็นดั่งนั้น (ปฐมก.1:24)

แล้วพระเจ้าตรัสว่า “ให้เราสร้างมนุษย์ตามฉายาของเรา ตามอย่างของเรา ให้ครอบครองฝูงปลาในทะเล ฝูงนกในท้องฟ้าและฝูงสัตว์ใช้งาน ให้ปกครองแผ่นดินโลกทั้งหมด และสัตว์เลี้ยงคลานทุกชนิดบนแผ่นดินทั้งหมด” (ปฐมก.1:26)

หลังจากนั้นก็มีการบันทึกย้ำอีกครั้งในพระคริสตธรรมคัมภีร์ภาคพันธสัญญาใหม่ว่า

“เพราะว่าโดยพระองค์ทุกสิ่งได้รับการทรงสร้างขึ้น ทั้งสิ่งที่อยู่บนท้องฟ้าและบนแผ่นดินโลก ทั้งสิ่งที่มองเห็นและสิ่งที่มองไม่เห็น ไม่ว่าจะเป็นบัลลังก์แห่งพวกทูตผี หรือพวกทูตผีที่ปกครอง หรือพวกทูตผีที่มีอำนาจ ทุกสิ่งถูกสร้างขึ้นโดยพระองค์และเพื่อพระองค์ พระองค์ทรงดำรงอยู่ก่อนทุกสิ่ง และทุกสิ่งถูกยึดเข้าด้วยกันโดยพระองค์” (คส.1:16-17)

มีข้อสังเกตว่าเป็นเพราะสาเหตุอันใดที่ทำให้การศึกษาหรือการปฏิบัติในเรื่องการเฝ้าระวังอนุรักษ์และรักษาสิ่งแวดล้อมนั้นยังไม่ค่อยเป็นที่กล่าวถึงกันอย่างมากนักท่ามกลางชุมชนคริสเตียนทั้งในสังคมตะวันตกและสังคมตะวันออก เช่น คริสเตียนในสังคมไทย นั่นก็อาจจะมาจากปัญหาความ

เข้าใจของคริสเตียนเองต่อพระคริสตธรรมคัมภีร์เรื่องธรรมชาติที่มาจากทรงสร้างของพระเจ้า พวกเขายังมีความเข้าใจไม่ถูกต้องตามความหมายที่ปรากฏในพระคริสตธรรมคัมภีร์ ปีค.ศ.1967 ได้มีบทความที่ชื่อว่า “The Historical Roots of our Ecological crisis” เขียนโดยประวัติศาสตร์ที่มีชื่อเสียงคนหนึ่งของโลกชื่อ Lynn White (ลินน์ ไวท์) ผู้เคยตั้งข้อสังเกตว่าปัญหาเรื่องของสิ่งแวดล้อมที่ไม่ได้รับการเหลียวแลจากกลุ่มคริสเตียนเท่าที่ควรนั้นอาจเป็นเพราะธรรมเนียมปฏิบัติคริสเตียนที่ยังเป็นแบบยิว ไวท์อ้างว่าเป็นเพราะโลกทัศน์แบบตะวันตกที่เป็นเหตุทำให้เกิดการใช้และทำลายธรรมชาติเนื่องจากพระเจ้าให้มนุษย์ครอบครอง ด้วยความคิดดังกล่าวจึงกลายเป็นหนึ่งในสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรโลกหรือสิ่งแวดล้อม และเป็นที่น่าสนใจว่าแนวคิดของไวท์ได้รับการตอบรับเพราะมีนักศาสนศาสตร์ที่ให้การสนับสนุนแนวคิดดังกล่าว เช่น Doughty, Heiers, Hargrove, และ Duitsman โดยนักศาสนศาสตร์เหล่านี้อธิบายเพิ่มเติมจากสิ่งที่ไวท์ได้กล่าวไว้ว่าเนื่องจากคริสเตียนอธิบายความหมายของพระคริสตธรรมคัมภีร์ปฐมกาลบทที่ 1-2 ไว้มิถูกต้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความหมายและความเข้าใจที่มีต่อคำว่า “ครอบครอง” “ปกครอง” และ “อำนาจ” ที่พระเจ้าประทานให้กับคริสเตียนทุก ๆ คนนั้นมีแต่เพียงความหมายว่าให้มนุษย์มีสิทธิอำนาจเหนือธรรมชาติหรือบรรดาสรรพสิ่งอื่น ๆ ที่พระเจ้าทรงสร้าง เช่น ข้อความที่ปรากฏในพระธรรมปฐมกาลบทที่ 1 ข้อ 26-28 ว่า

แล้วพระเจ้าตรัสว่า “ให้เราสร้างมนุษย์ตามฉายาตามอย่างของเรา ให้**ครอบครอง**ฝูงปลาในทะเล ฝูงนกในอากาศและฝูงสัตว์ ให้**ปกครอง**แผ่นดินทั่วไป และสัตว์ต่าง ๆ ที่เลื้อยคลานบนแผ่นดิน” พระเจ้าจึงทรงสร้างมนุษย์ขึ้นตามพระฉายาของพระองค์ ตามพระฉายาของพระเจ้านั้น พระองค์ทรงสร้างมนุษย์ขึ้น และได้ทรงสร้างให้เป็นชายและหญิง พระเจ้าทรงอวยพระพรแก่มนุษย์ ตรัสแก่เขาว่า “จงมีลูกตกทวีมากขึ้นเต็มแผ่นดิน จงมี**อำนาจ**เหนือแผ่นดิน จง**ครอบครอง**ฝูงปลาในทะเล และฝูงนกในอากาศ กับบรรดาสัตว์ที่เคลื่อนไหวบนแผ่นดิน”

ต่อมาเรย์ โบทลิน (Ray Bohlin) ให้ข้อสังเกตไว้ว่าเหตุผลหลักทำให้ธรรมชาติถูกทำลายลงอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากมนุษย์มีความต้องการใช้ประโยชน์จากธรรมชาติเพิ่มมากขึ้นและเทคโนโลยีที่พัฒนาและมีความก้าวหน้าแล้วเอื้อต่อการทำลายธรรมชาติก็เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ท่านยังแสดงความห่วงใยต่อแนวคิดของกลุ่มนี้ที่หลักคิดของพวกเขานำไปสู่ปัญหาเรื่องการเสียสมดุลระหว่างมนุษย์และสิ่งแวดล้อม ดังนั้นท่านจึงให้ข้อเสนอที่น่าสนใจว่าจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาทางด้านพระคริสตธรรมคัมภีร์มาอธิบายความหมายข้อพระคัมภีร์ดังกล่าวแก่คริสเตียน จุดประสงค์ก็

บทบาทศาสนากับการอนุรักษ์ผืนป่า: เสียงของคริสเตียนเพื่อการดูแลและรักษาธรรมชาติ

ดร.ดวงสุดา ศรีบัวอ้าย และ ดร.บานจิตร์ สายรอกำ

เพื่อจะเพื่อสร้างความเข้าใจและการตระหนักต่อปัญหา ที่สำคัญที่สุดก็เพื่อคริสเตียนจะแสดงความรับผิดชอบต่อสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปในทางที่แยกลงในโลกปัจจุบันให้มากยิ่งขึ้น

Jeanne Kay (เจน เคย์) (1989) ได้นำแนวคิดที่ ไวท์ มาขยายความต่อไปว่าไม่ควรจะใช้เวลา มากไปเกี่ยวกับการถกเถียงกันในเรื่องตัวภาษา ความหมาย ความเข้าใจในภาษาฮีบรูในตัวบทดังกล่าว แต่ควรจะใช้เวลากับการเข้าใจความหมายในเรื่อง “การปกครอง/ดูแล” ของมนุษย์ที่มีต่อธรรมชาติ เพราะในช่วงศตวรรษที่ 20 นี้ความเข้าใจเรื่องดังกล่าวมีแนวโน้มนำไปสู่อธิบายว่าการที่พระเจ้าให้ มนุษย์มีสิทธิ์ปกครองและดูแลธรรมชาติที่พระเจ้าทรงสร้างนั้นเกี่ยวข้องกับเรื่องความยุติธรรมหรือ ความชอบธรรมของพระเจ้า อย่างเช่น การที่ธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมได้ถูกทำลายลงไปนั้นเกี่ยวข้องกับ การลงโทษของพระเจ้าต่อเรื่องการไหว้รูปเคารพหรือการกระทำที่ผิดศีลธรรมของมนุษย์เอง

เคย์ (1989) เสนอว่า ให้ทำการเปลี่ยนแปลงวิธีการอธิบายพระคัมภีร์ คือแทนที่จะอธิบาย ความหมายตามตัวอักษรที่ปรากฏ ก็ให้คริสเตียนเปลี่ยนแปลงวิธีการอ่านพระคริสตธรรมคัมภีร์มาเป็นการอ่านแบบเรื่องเล่า คือให้มองภาพรวมทั้งหมดของพระคัมภีร์แล้วทำความเข้าใจ (น. 218) หรือให้ คริสเตียนเสาะหาข้อพระคัมภีร์ในตอนอื่น ๆ มาสนับสนุนความคิดที่พบได้จากพระคัมภีร์ตอนนั้น ๆ ด้วย ให้ดูว่าความหมายที่ได้จากตอนนี้ต้องไม่ขัดแย้งกับตอนอื่น ๆ ความหมายต้องมุ่งไปในทิศทาง เดียวกันหรือสนับสนุนความหมายของกันและกัน เช่น เรื่อง “การอวยพร” และ “การสาปแช่ง” ใน กรอบความเข้าใจของคริสเตียนว่านั่นเป็นผลมาจาก “การเชื่อฟัง” และ “การไม่เชื่อฟัง” ของมนุษย์ และเมื่อเกิดความแห้งแล้งเนื่องจากไม่มีฝน แผ่นดินไหว หรือน้ำท่วม นั้นเป็นเพราะพระเจ้าทรงลงโทษ การที่มนุษย์ไม่เชื่อฟังหรือไม่ โดยให้คริสเตียนพิจารณาต่อไปว่าพระคัมภีร์ตอนอื่น ๆ มีความเข้าใจใน แบบดังกล่าวปรากฏอยู่หรือไม่ หรือมีความคิดดังกล่าวเพียงตอนเดียวในพระคัมภีร์เท่านั้น

จากแนวคิดของนักวิชาการดังที่ได้ยกตัวอย่างไปข้างต้นทำให้เกิดความเข้าใจว่า ชุมชนของคริสเตียนเองยังคงให้ความชัดเจนในเรื่องวิธีการอธิบายความหมายของพระคัมภีร์ไม่ได้เนื่องจากมันเป็น ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องวิธีการอธิบายพระคัมภีร์ที่มีอยู่อย่างหลากหลาย และคริสเตียนแต่ละ กลุ่มต่างก็ให้การยอมรับและถือปฏิบัติในวิธีการอธิบายพระคัมภีร์ที่แตกต่างกัน ดังนั้นผลที่ตามมาก็คือ ชุมชนคริสเตียนจึงไม่ค่อยให้ความสนใจและตระหนักต่อปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อมทั้งในระดับภูมิภาค และระดับโลก และไม่ว่าจะในอดีตหรือปัจจุบันคริสเตียนเองก็ยังคงมีความเข้าใจที่ขัดแย้งกันอยู่ สาเหตุ สำคัญอีกอย่างก็น่าจะมาจากคริสเตียนโดยทั่ว ๆ ไปไม่มีความรู้ทางด้านภาษาเดิมของพระคริสตธรรม คัมภีร์ เพราะฉะนั้นความเข้าใจของพวกเขาต่อข้อความที่ปรากฏในพระคริสตธรรมคัมภีร์โดยเฉพาะ อย่างยิ่งความหมายของคำบางคำ เช่น “ครอบครอง” “ปกครอง” “มีอำนาจ” หรือ “ดูแล” และ “รักษา” ในพระธรรมปฐมกาลจึงมีอยู่อย่างจำกัด แม้ว่าทางออกที่มีการเสนอไว้ก็คือ ต้องมีผู้เชี่ยวชาญ

ทางด้านภาษาเดิม (ฮีบรู) ของพระคัมภีร์มาช่วยอธิบาย อย่างไรก็ตามผลที่ออกมาซึ่งไม่สามารถส่งผลกระทบมากเท่าใดต่อธรรมชาติที่ถูกทำลายลงอย่างรวดเร็ว

Rosemary Radford Ruether (โรสแมรี่ แรดฟอร์ด รอยเตอร์) (2011) ศาสตราจารย์ด้านพระคัมภีร์และนักสตรีศาสนศาสตร์ (Feminist Theology) ก็ได้เขียนบทความหนึ่งเรื่องมุมมองของคริสเตียนหรือศาสนศาสตร์คริสเตียนต่อนิเวศน์วิทยาโดยเน้นที่การแสดงคามยุติธรรมต่อธรรมชาติภายใต้พันธกิจทางการประกาศ *Ecology and Theology: Ecojustice at the Center of the Church's Mission* โดยอธิบายว่าแนวคิดที่นำเสนอไม่ได้หมายความว่าเพียงแนวคิดเดียวที่จะเป็นไปได้ หรือเป็นแนวคิดที่มีแต่ในกลุ่มพี่น้องคริสเตียนเท่านั้น แต่ท่านกล่าวว่าพระเจ้าทรงทำงานได้ในทุกศาสนาทุกสถานการณ์ทุกความคิดที่แตกต่าง นั่นก็หมายความว่าแนวคิดในเรื่องการอนุรักษ์ธรรมชาติ หรือการรักษาระบบนิเวศน์นั้นอาจมีอยู่อย่างหลากหลายและเป็นไปได้ทั้งสิ้น

รอยเตอร์ อ้างถึงสาเหตุที่ทำให้คริสเตียนเริ่มมองในประเด็นของคำสอนในพระคริสตธรรมคัมภีร์ว่ามีความขัดแย้งกับเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (ธรรมชาติ) ว่าจริงๆ แล้วประเด็นดังกล่าวเพิ่งเริ่มมีการพูดถึงเรื่องนี้อย่างจริงจังภายหลังที่บรรดานักวิชาการชาวเยอรมันต่างออกมาประกาศว่าคำสอนในพระคริสตธรรมคัมภีร์นั้นขัดแย้งกับเรื่องการรักษาหรืออนุรักษ์ธรรมชาติ ซึ่งเหตุการณ์นี้เกิดขึ้นช่วงปลายๆ ศตวรรษที่ 19 หรือตอนต้นศตวรรษที่ 20 รอยเตอร์อธิบายว่าที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะนักวิชาการเหล่านั้นได้นำเอาแนวคิดแบบทวินิยม (Dualism) เข้ามาเป็นเงื่อนไขในการอ่านพระคัมภีร์ แม้ว่าแนวคิดของรอยเตอร์ไม่ได้รับการตอบรับเท่าใดนัก แต่ก็ส่งผลให้ชุมชนคริสเตียนในโลกตะวันตกเริ่มออกมาอภิปรายในเรื่องดังกล่าวมากยิ่งขึ้น

สำหรับผู้ที่เป็นคริสเตียน รอยเตอร์ เสนอวิธีการไว้ 2 แนวทางที่น่าสนใจคือ ศาสนศาสตร์ทางด้านนิเวศน์วิทยาสำหรับคริสเตียนควรจะเน้นที่เรื่อง “พันธสัญญา” และ “ศาสนพิธี” คริสเตียนควรมีความเข้าใจและมีมุมมองการดำเนินชีวิตว่าการรักษาและดูแลธรรมชาติ นั่นก็คือการที่พวกเขาปฏิบัติสัมพันธ์กับพระเจ้าพระเจ้าผู้ทรงสร้างที่มีทั้งเรื่องการอวยพรและการพิพากษาของพระเจ้า และเรื่องภัยพิบัติ ภัยจากธรรมชาติ ความแห้งแล้ง และอื่นๆ ไม่ใช่ทุกๆ เหตุการณ์ที่เลวร้ายนั้นเป็นการพิพากษาจากพระเจ้าเนื่องจากบางเหตุการณ์นั้นมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับเรื่องศีลธรรมความถูกต้องหรือการกระทำของมนุษย์ร่วมอยู่ด้วย

รอยเตอร์ นำเรื่อง “พันธสัญญาของการทรงสร้าง” (covenant of creation) ที่ปรากฏอยู่ในเรื่องการทรงสร้างของพระเจ้าว่าพระองค์ทรงเป็นต้นแบบของการทำงานและการพักผ่อน ซึ่งนั่นเป็นต้นแบบให้กับมนุษย์ในปัจจุบันนี้ด้วยว่าควรมีความสัมพันธ์อย่างไรกับสิ่งอื่น ๆ ที่พระเจ้าทรงสร้าง

บทบาทศาสนากับการอนุรักษ์ผืนป่า: เสียงของคริสเตียนเพื่อการดูแลและรักษาธรรมชาติ
ดร.ดวงสุดา ศรีบัวอ้าย และ ดร.บานจิตร์ สายรอกำ

ไม่ว่าจะเป็นพื้นดิน ต้นไม้ และสัตว์ต่าง ๆ ดังตัวอย่างจากข้อพระคัมภีร์ต่อไปนี้ที่ปรากฏในพระคริสตธรรมคัมภีร์ภาคพันธสัญญาเดิมเรื่องการทรงสร้างที่พระเจ้าทรงทำงานหกวันและหยุดพักในวันที่เจ็ด

“จงทำงานของเจ้าหกวัน แต่ในวันที่เจ็ดนั้นจงหยุดพัก เพื่อโคและลาของเจ้าจะได้พัก และบุตรชายแห่งทาสของเจ้ากับคนต่างด้าวจะได้พักผ่อนให้สดชื่นด้วย” (อพย.23:12) จากพันธสัญญาดังกล่าวไม่เพียงแต่ผู้ทำงานได้หยุดพักแต่ยังรวมไปถึงสัตว์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นโคและลาของเจ้าของตัวเอง ก็มีโอกาสดำรงชีวิตได้หยุดพัก และทาสหรือคนทุก ๆ คนในบ้านก็ได้มีโอกาสหยุดพักด้วย ช่วงเวลาที่มีการหยุดพักก็จะทำให้ทุกชีวิตในบ้านได้รับการฟื้นฟูพลังให้กลับมาแข็งแรง มีความสดชื่น มีชีวิตชีวา สำหรับการงานและการดำรงชีวิตอย่างยืนยาวต่อไป

“ตลอดหกปีจงหว่านพืชในนาของเจ้าและเกี่ยวเก็บผล แต่ปีที่เจ็ดนั้นจงงดเสีย ปล่อยให้ผืนนาว่างอยู่ เพื่อให้ประชาชนที่ยากจนของเจ้าเก็บกิน ส่วนที่เหลือนั้นก็ให้สัตว์ป่ากิน ส่วนสวนองุ่นและสวนมะกอกเจ้าจงทำเช่นเดียวกัน” (อพย.23:10-11) ปีที่เจ็ดเป็นช่วงเวลาที่สำคัญเพราะทุกสิ่งไม่ว่าจะเป็นมนุษย์ ธรรมชาติที่เป็นผืนดิน ผืนป่า สัตว์ป่า ต้นไม้ แม่น้ำ ลำธาร ภูเขา ฯลฯ ที่ถูกทำลายหรือมีความเสียหายก็จะได้รับการฟื้นฟูสภาพหรือกู้คืนมาให้อยู่ในจุดที่สมดุลย์เหมือนเดิม

มิตินี้ 2

มิติทางด้านศาสนพิธีที่จะแปลความถึงการที่ธรรมชาติสามารถซึมซับเอาความทุกข์ของมนุษย์ออกไปแล้วสะท้อนความรักพระเมตตาของพระเจ้าเข้ามาแทนที่ แม้ว่าจะมีแนวคิดที่ทับซ้อนกันบ้างกับมิตินี้ 1 แต่มิตินี้ 2 นั้นก็มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นกว่าคือเป็นการนำเสนอตัวอย่างแนวทางปฏิบัติในแต่ละศาสนาที่เรียกว่า ศาสนพิธีหรือพิธีกรรมทางศาสนาว่าสามารถนำมาอธิบายเพื่อตอบสนองต่อการดำเนินชีวิตของคนในชุมชน หรือแม้แต่สามารถนำไปสู่แนวคิด แนวปฏิบัติ ที่ส่งเสริมและสนับสนุนชุมชนคริสตชนให้มีส่วนอนุรักษ์ผืนป่าและทรัพยากรอื่น ๆ ที่เป็นผลผลิตจากป่าได้ เพราะทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นป่าไม้ไม่สามารถส่งเสียงร้องขอการดำรงอยู่หรือความมีอยู่ให้กับตัวมันเองได้

จากการศึกษาชุมชนพี่น้องคริสเตียนโรมันคาทอลิก คือกลุ่มแรก ๆ ที่เริ่มผสมผสานความคิดทาง “ศาสนพิธี” เข้ากับเรื่องการแสดงออกถึงท่าทีในคิดถึงธรรมชาติที่พระเจ้าทรงสร้าง เริ่มจากที่คริสเตียนในกรุงโรมกระตุ้นให้คริสเตียนทั่วโลกรู้จักและมีความเข้าใจต่อคำว่าชุมชนในมิตินี้ไม่ได้หมายถึงแต่มนุษย์เท่านั้น เพราะชุมชนคือการอยู่ร่วมกันของสิ่งที่พระเจ้าทรงสร้างไว้ทั้งหมดบนโลกนี้ (cosmic community) โดยพระเจ้าทรงประทับอยู่ในและท่ามกลางชุมชน ดังที่ปรากฏในบทเพลงซาโลมอน ส่วนในพระคริสตธรรมคัมภีร์ภาคพันธสัญญาใหม่เรื่องของโลก (cosmos) ปรากฏอยู่ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพระเยซูคริสต์ว่าพระองค์ทรงเป็นอยู่ก่อนร่วมกับพระปัญญาของพระเจ้า พระองค์ทรงเป็นพระวาหะๆ นั้นอยู่ในโลกนี้ตั้งแต่เริ่มแรกก่อนที่พระเจ้าจะทรงสร้างโลกนี้ และพระเยซูคริสต์

พระองค์จะเป็นผู้ที่ทำให้โลกนี้กลับคืนดีกันกับพระเจ้า ดังที่บันทึกไว้ในจดหมายถึงคริสตจักรในเมืองโคโลสี

“เพราะว่าโดยพระองค์ทุกสิ่งได้รับการทรงสร้างขึ้น ทั้งสิ่งที่อยู่บนท้องฟ้าและบนแผ่นดินโลก ทั้งสิ่งที่มองเห็นและสิ่งที่มองไม่เห็น ไม่ว่าจะเป็นบัลลังก์แห่งพวกทูตผี หรือพวกทูตผีที่ปกครอง หรือพวกทูตผีที่ครอบครอง หรือพวกทูตผีที่มีอำนาจ ทุกสิ่งถูกสร้างขึ้นโดยพระองค์และเพื่อพระองค์ พระองค์ทรงดำรงอยู่ก่อนทุกสิ่ง และทุกสิ่งถูกยึดเข้าด้วยกันโดยพระองค์ พระองค์ทรงเป็นศีรษะของกายคือคริสตจักร พระองค์ทรงเป็นปฐม ทรงเป็นผู้แรกที่เป็ขึ้นขึ้นจากตาย เพื่อว่าพระองค์จะทรงเป็นเอกในทุกอย่าง เพราะว่าพระเจ้าพอพระทัยที่จะให้ความบริบูรณ์ทั้งหมดดำรงอยู่ในพระองค์ และโดยพระองค์ พระเจ้าทรงให้ทุกสิ่งคืนดีกับพระองค์เอง ไม่ว่าสิ่งนั้นจะอยู่บนแผ่นดินโลกหรืออยู่บนสวรรค์ โดยทรงทำให้เกิดสันติภาพโดยพระโลหิตแห่งกางเขนของพระองค์” (คส.1:16-20)

การนำเสนอนี้เหมือนการนำเสนอของรอยเตอร์ คือให้เพิ่มเรื่องศาสนศาสตร์การสิ้นพระชนม์บนไม้กางเขนของพระเยซูคริสต์ไม่ได้มีเพียงแค่ความหมายของการคืนดีกันระหว่างพระเจ้ากับมนุษย์ที่เป็นคนบาปผิดเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงการคืนดีกันระหว่างมนุษย์กับสิ่งอื่น ๆ ทั้งหมดที่มาจากการทรงสร้างของพระเจ้าอีกด้วย (Chryssavgis, 2010) เพราะความหมายการเป็นชุมชนไม่ได้มีแค่มนุษย์เท่านั้น เพราะการเป็นชุมชนต้องรวมเอาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมทั้งหมดเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนด้วย ความเป็นจริงพระเจ้าก็สถิตอยู่ในและท่ามกลางชุมชนนั้น ๆ แล้วตั้งแต่พระองค์ทรงเริ่มสร้างโลกนี้ พระเยซูคริสต์เองก็เปรียบพระองค์ว่าเป็นผู้ที่เสด็จมาเชื่อมช่องว่างระหว่างพระเจ้ากับมนุษย์และมนุษย์กับธรรมชาติทั้งหมดที่มาจากทรงสร้างของพระเจ้า เพราะฉะนั้นจึงเป็นความหมายของการเสด็จมาเพื่อเป็นพระผู้ไถ่ของพระเยซูคริสต์นั่นเอง สำหรับรอยเตอร์ ฐานะของการเป็นคริสเตียนคือผู้ที่รับการสวมจิตวิญญาณใหม่ เกิดความเข้าใจและรับการหนุนใจให้ตอบสนองต่อการดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับการที่พวกเขาได้รับการทรงไถ่จากพระเยซูคริสต์ คริสเตียนต้องเป็นผู้ที่สานต่อหรือเป็นผู้ที่จะต้องดำเนินการต่อไปเพื่อรักษาสมดุลของความหมายการเป็นชุมชนที่ประกอบไปด้วยมนุษย์ ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ต้นไม้ สัตว์ป่า แม่น้ำ ลำธาร ฯลฯ และอยู่ร่วมกันแบบเกื้อกูลและเกื้อหนุนกันและกัน ดังนั้นแล้วคริสเตียนหรือคริสตจักรเองต้องเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ ไม่ว่าจะผ่านทางเทศนาสั่งสอน การนมัสการ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้พิธีกรรมทางคริสต์ศาสนาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารถึงเรื่องราวที่ว่าชุมชนของพระเจ้า

ในปัจจุบันนี้การศึกษาพระคริสตธรรมคัมภีร์ในเรื่องดังกล่าวและถ่ายทอดเรื่องราวดังกล่าวต่อไปให้ผู้คนสามารถมองเห็นและสัมผัสได้จริง เช่นการเปลี่ยนแปลงที่ดินเสื่อมโทรมให้กลับมามีความสมบูรณ์ การทำให้เรือทวนไร่ไร่สามารถผลิตอาหารได้เพียงพอนสามารถเลี้ยงดูพี่น้องที่ยากจนในชุมชนได้โดยไม่พึ่งพาสารเคมี

บทบาทศาสนากับการอนุรักษ์ผืนป่า: เสียงของคริสเตียนเพื่อการดูแลและรักษาธรรมชาติ

ดร.ดวงสุดา ศรีบัวอ้าย และ ดร.บานจิตร์ สายรอกำ

มุมมองดังกล่าวยังมีความคล้ายคลึงกันกับการนำเสนอของคริสตจักรออร์โธดอกซ์โดยนักบวชที่มีชื่อว่า John Chryssavgis (จอห์น ไครส์ซอฟกิส) ในหัวข้อ “แผ่นดินโลกใหม่และฟ้าสวรรค์ใหม่” ที่ภายหลังได้พัฒนานำไปสู่แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องอวสานศาสตร์ โดยอธิบายมิติเรื่องราวในพระคริสตธรรมคัมภีร์ว่า “ข้าพเจ้าได้เห็นท้องฟ้าใหม่และแผ่นดินโลกใหม่ เพราะท้องฟ้าเดิมและแผ่นดินโลกเดิมได้หายไปหมดสิ้นแล้ว และทะเลก็ไม่มีอีกแล้ว” (วว.21:1) เป็นภาพเกี่ยวกับอนาคตศาสตร์หรืออวสานศาสตร์ตามที่มีการบันทึกไว้ในพระคริสตธรรมคัมภีร์ โดยนำเสนอแนวทางปฏิบัติไว้ว่าต้องเริ่มจากเข้าใจโลก (มุมมอง) และถึงจะนำไปสู่การดูแลโลก (การปฏิบัติ) ได้

การเข้าใจโลกที่มนุษย์อยู่อาศัยประกอบด้วย 3 สิ่งที่สำคัญ คือ สิ่งแรกเป็น*ความเข้าใจ*ว่าทุกสิ่งในโลกนั้นต่างก็สรรเสริญพระเจ้า “จงให้ทุกสิ่งที่หายใจสรรเสริญพระเจ้า จงสรรเสริญพระเจ้าเถิด” (สดด.150:6) การที่มนุษย์คิดหรือปฏิบัติต่อทุกสิ่งบนโลกนี้ก็เหมือนกับว่าเขาได้คิดและปฏิบัติต่อสวรรค์เช่นเดียวกัน สิ่งที่สองต้องเป็น*ความเข้าใจ*เรื่องกรรมศาสตร์ว่า คือสิ่งที่จะช่วยเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างพระเจ้า มนุษย์ และธรรมชาติเข้าด้วยกันได้ และสิ่งทีสาม 3 คือมีความเข้าใจว่าการปฏิบัติในฐานะของการเป็นผู้เชื่อสามารถกระทำได้โดยการอดอาหาร เนื่องจากว่าวิธีการดังกล่าวสามารถแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะระงับหรือลดความอยากความต้องการของตัวเอง เป็นความเข้าใจที่จะสำแดงออกมาด้วยการฝึกฝนให้รู้จักปฏิเสธหรือปรับความต้องการที่มีมากเกินไปจนความพอดีเป็นความเพียงพอ แล้วในที่สุดก็จะนำไปสู่การเป็นผู้ปฏิบัติและไปถึงจุดแห่งการเปลี่ยนแปลงทั้งทัศนคติและท่าทีการดำเนินชีวิตให้เต็มไปด้วยความถ่อมใจในการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างสุภาพและอ่อนโยน เช่น การอดอาหารโดยไม่รับประทานเนื้อเป็นเวลาครึ่งปี การอดอาหารดังกล่าวจะช่วยให้มนุษย์เรียนรู้ว่าเป็นการอดอาหารเพื่อแสดงความรักต่อโลกที่เราอยู่อาศัย คิดถึงสิ่งทีโลกต้องการมากกว่าความต้องการของตัวเอง เป็นการฝึกมองว่าทุกสิ่งทุกอย่างในโลกนี้อยู่ในพระเจ้าและพระเจ้ำก็อยู่ในทุกสิ่งเช่นเดียวกัน

เมื่อเข้าใจแล้วขั้นตอนต่อไปก็เป็นแนวทางแห่งการปฏิบัติหรือดูแลโลกที่พระเจ้าสร้างซึ่งก็ต้องประกอบไปด้วย 3 สิ่งที่สำคัญเช่นเดียวกัน คือพระคัมภีร์ ผู้รับใช้ (นักบวช) และศาสนพิธี สิ่งแรกพระคัมภีร์ คือการปฏิบัติ*ตามแบบของพระคัมภีร์*ที่เรียกร้องให้พี่น้องคริสเตียนทุกคนอยู่เคียงข้างหรือผู้ฝ่ายผู้ที่อ่อนแอ “เรารู้ว่าบรรดาสรรพสิ่งที่ทรงสร้างนั้นกำลังคร่ำครวญ และผจญความทุกข์ยากด้วยกันมาจนทุกวันนี้” (รม.8:22) คริสเตียนจะนิ่งเฉยต่อสถานการณ์ของโลกไม่ได้ เพราะทั้งมนุษย์และสรรพสิ่งต่าง ๆ ล้วนก็เป็นส่วนหนึ่งในร่างกายของพระเยซูคริสต์ ดังที่กล่าวไว้ในจดหมายฝาก

บทบาทศาสนากับการอนุรักษ์ผืนป่า: เสียงของคริสเตียนเพื่อการดูแลและรักษาธรรมชาติ

ดร.ดวงสุดา ศรีบัวอ้าย และ ดร.บานจิตร์ สายรอกำ

พระเจ้าทรงสร้างพร้อมกับ ๆ ธรรมชาติเหล่านั้นก็สร้างหรือบันดาลให้เกิดความเข้าใจ/ความรู้สึกว่า ความทุกข์ ความสิ้นหวังของพวกเขาได้รับการเยียวยารักษาจากพระเจ้าผ่านทางธรรมชาติที่พวกเขา ได้มองเห็นและสัมผัส

มิตีที่ 3

มิตีความเข้าใจเรื่องอวสานศาสตร์ คำถามและข้อสงสัยของคริสเตียนเกี่ยวกับเรื่อง สิ่งแวดล้อมนั้นเกิดจากความเข้าใจที่ผิดพลาดเกี่ยวกับเรื่องอวสานศาสตร์ (Eschatology) ที่ว่าเมื่อถึง เวลาดังกล่าว คือเวลาแห่งการพิพากษาหรือวาระสุดท้าย ทุก ๆ สิ่งบนโลกนี้ก็จะถูกทำลายลง เพราะฉะนั้นจึงไม่มีความหมายอะไรหรือไม่มีความจำเป็นใด ๆ ที่จะต้องมาคิดและเฝ้าระวังถึงเรื่อง สิ่งแวดล้อมที่กำลังถูกทำลายลง แต่อย่างไรก็ตามในช่วงเวลาที่ผ่านมามากหลายศตวรรษ ภายหลังจากที่มีการเรียกร้องต่อเรื่องสิ่งแวดล้อมจากกลุ่มของคริสเตียนเองแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงก็ดูเหมือนว่า ยังไม่ได้ดีขึ้น ตรงกับที่คาลวิน ดีวิต (Calvin Dewitt) (1991) เคยตั้งข้อสังเกตไว้ 6 ประการว่า เรื่อง เหล่านี้ช่วยให้เราเข้าใจได้ว่าปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของโลกยังมีแนวโน้มที่ไม่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น กล่าวคือ

ประการที่ 1 มีการปรับเปลี่ยนพื้นที่แห้งแล้งมาทำการเกษตร และเอาพื้นที่ ๆ เคยทำการเกษตรเปลี่ยนไปเป็นพื้นที่เพื่อการใช้สอยในชุมชนเมือง และหลังจากนั้นสังเกตว่าพื้นที่ดังกล่าวก็ ไม่มีแนวโน้มจะรับการเปลี่ยนแปลงให้กลับไปใช้ประโยชน์ทางการเกษตรได้เหมือนเดิมอีกต่อไป

ประการที่ 2 มีปัญหาเรื่องการสูญพันธุ์ของสายพันธุ์พืชเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อยก็ 3 สายพันธุ์ในทุก ๆ วัน

ประการที่ 3 อัตราการใช้สารเคมีที่เพิ่มสูงขึ้นจากอดีตมากขึ้น (สารเคมีฆ่าแมลง สารเคมีฆ่า หนู และแม้แต่สารเคมีเพื่อบำรุงพืชให้งอกงาม)

ประการที่ 4 ปัญหาเรื่องสารเคมียังคงไม่ได้รับการเหลียวแลและแก้ไขกันอย่างจริงจัง

ประการที่ 5 ปัญหาทางด้านมลภาวะเป็นพิษที่กำลังกลายเป็นปัญหาสากล เช่น การทิ้งขยะที่ไม่สามารถย่อยสลายได้ลงในแม่น้ำ ลำคลอง ทะเล แล้วส่งผลให้เกิดขยะตกค้างเป็นจำนวนมากบริเวณ ชายหาดและในท้องทะเล

ประการที่ 6 การเพิ่มขึ้นของก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ในชั้นบรรยากาศ ที่ส่วนมากมาจากการ เผาไหม้ของเครื่องยนต์บนโลก ซึ่งเป็นหนึ่งในสาเหตุหลัก ๆ ที่ทำให้เกิดปรากฏการณ์เรือนกระจก และ ทำให้อุณหภูมิบนพื้นผิวโลกเพิ่มสูงขึ้นทุก ๆ ปี

ในปีค.ศ.2016 ดีวิต อ้างว่าแนวคิดเรื่องความหมายของปฐมกาล 1:28 ที่ว่าพระเจ้าทรงมีพระ บัญชาให้มนุษย์ปรนนิบัติและรักษาธรรมชาติที่พระเจ้าทรงสร้างแม้ว่าจะใช้คำว่า “ครอบครอง” แต่ก็ มีความหมายมากกว่าตัวอักษรที่ปรากฏให้เห็น เพราะคำ ๆ นี้ได้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ ระหว่างมนุษย์และธรรมชาติในแง่ของการเป็นผู้ครอบครองที่ต้องดูแลและรักษาไปในเวลาเดียวกัน ด้วย เพราะฉะนั้นแล้วจำเป็นอย่างยิ่งที่มนุษย์ต้องสร้างธรรมเนียมปฏิบัติในเรื่องดังกล่าวนี้ส่งต่อไปให้กับ คนในรุ่นต่อ ๆ ไป คือให้รักษาโลกที่พระเจ้าทรงสร้าง ให้ทำให้เกิดผลอันดี ให้หยุดพัก และให้ช่วยกัน

ปรนนิบัติ (Dewitt, 2016) และก็ได้มีการเชื่อมแนวคิดดังกล่าวเข้ากับความเข้าใจเรื่องอวสานศาสตร์ว่าเป็นช่วงเวลาที่ความสัมพันธ์อันดีและสมบูรณ์ระหว่างพระเจ้าและสิ่งที่พระองค์ทรงสร้างจะได้รับ การสถาปนากลับคืนมาอีกครั้ง เพราะฉะนั้นมนุษย์จึงต้องมีส่วนในการเตรียมในเรื่องความสมบูรณ์ของ ธรรมชาติในโลกนี้ไว้ ซึ่งก็คือการอธิบายเรื่องความสมบูรณ์ของผืนป่า ธรรมชาติและเรื่องความสัมพันธ์ ระหว่างพระเจ้ายกกับสิ่งอื่น ๆ ในธรรมชาติได้นั่นเอง

สรุป

ชุมชนคริสเตียนในประเทศไทยต้องศึกษา ทำความเข้าใจ และตอบสนองต่อเรื่องสิ่งแวดล้อม ให้มากขึ้น นับว่าเป็นการทำชวนและกระตุ้นต่อความเชื่อความเข้าใจของคริสเตียนไทยให้เป็นผู้ อารักขาสรรพสิ่งที่พระเจ้าทรงสร้าง นอกจากความเข้าใจแล้วคริสเตียนไทยยังต้องเป็นผู้ที่ปฏิบัติตาม คำสั่งสอนของพระเยซูคริสต์องค์พระผู้เป็นเจ้าให้ได้อย่างครบถ้วนด้วยเช่นกัน เหมือนกับที่ชุมชนคริสเตียนที่บ้านสบลาน (บานจิตร สายรอกำ, 2562) ได้เริ่มต้นและได้ปฏิบัติเป็นแบบอย่างของคำว่า การ เป็น “ชุมชนของพระเจ้า” การเป็น “ชุมชนที่เอื้ออาทร” และสามารถอารักขาสีที่พระเจ้าทรงสร้าง

5

การเคลื่อนไหวด้านการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมในโลกตะวันตก ยิ่งทำให้เข้าใจว่าการศึกษาคำ ทำให้ตกผลึกทางด้านความเข้าใจและเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างน่าสนใจทั้ง 3 มิติ ตั้งแต่การเริ่มต้นความ สนใจในมิติที่เกี่ยวข้องกับความหมายตามตัวอักษรของพระคัมภีร์ เข้าไปสู่การนำเอาแนวปฏิบัติ ทางด้านศาสนพิธีเข้ามารวมกับความเข้าใจเรื่องอวสานศาสตร์เข้ามา และสะท้อนกรอบความเข้าใจ ใหม่ออกมาว่า เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมหรือธรรมชาติทุกอย่างที่พระเจ้าทรง สร้างเป็นรูปแบบความสัมพันธ์การอยู่ร่วมกันแบบเสริมสร้างซึ่งกันและกัน การกระตุ้นให้เอาจริงเอาจัง เกี่ยวกับเรื่องการอยู่ร่วมกันกับสิ่งแวดล้อมแบบที่คำนึงถึงกันและกัน เอื้ออาทรต่อกัน สอดคล้องกันกับ

⁵ ดร. จอห์น เอฟ ฮอท (John F. Haught) อธิบายว่า “ชุมชนคริสเตียนและนิเวศวิทยา” (Christianity and Ecology)⁵ คือการอธิบายแนวคิดด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติหรือการให้ความสำคัญต่อระบบนิเวศน์ แต่ความ สนใจในเรื่องการอนุรักษ์ธรรมชาติหรือให้ความสำคัญต่อเรื่องระบบนิเวศน์นั้นจะต้องไม่ใช่การทำลายแก่นของ ความเชื่อในคริสต์ศาสนาตามที่มีหลาย ๆ คนเคยกล่าวอ้าง ในทางตรงกันข้ามความรู้ทางนิเวศวิทยากลับเป็นการใช้คำ สอนทางคริสต์ศาสนาช่วยให้ผู้ที่มีความเชื่อและศรัทธาเกิดการตระหนักและเห็นคุณค่าต่อธรรมชาติมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นการย้ำและชี้ให้คริสตชนเข้าใจความหมายของคำสอนในพระคริสตธรรมคัมภีร์เรื่องการทรง สร้างของพระเจ้าเกี่ยวกับ “การให้มนุษย์มีอำนาจในการครอบครองและดูแล” ตามที่ปรากฏในพระคัมภีร์ของคริสต์ ศาสนาพระธรรมปฐมกาลบทที่ 2 ข้อที่ 15 “พระเจ้าจึงทรงให้มนุษย์นั้นอยู่ในสวนเอเดน ให้ทำและรักษาสวน” ดู เพิ่มเติมใน John F. Haught, “Christianity and Ecology,” in *This Sacred Earth: Religion, Nature, Environment*, (ออนไลน์), 2018, แหล่งที่มา:

[http://religionandenvironment.weebly.com/uploads/7/2/2/4/7224217/haught_ecology_christianity .pdf](http://religionandenvironment.weebly.com/uploads/7/2/2/4/7224217/haught_ecology_christianity.pdf).

บทบาทศาสนากับการอนุรักษ์ผืนป่า: เสียงของคริสเตียนเพื่อการดูแลและรักษาธรรมชาติ
ดร.ดวงสุดา ศรีบัวอ้าย และ ดร.บานจิตร สายรอกำ

สิ่งที่ ดร.ซูซาน เอ็ม ดาร์ลิงตัน⁶ (Susan M. Darlington): นักศาสนศาสตร์ด้านนิเวศวิทยา (Theology of Ecology) ที่เห็นด้วยกับแนวคิดดังกล่าวและใช้เวลาถึง 20 ปี ในประเทศไทยเพื่อศึกษาวิธีการรักษาผืนป่า

ดังนั้น ในตลอด 50 ปีที่ผ่านมาที่สะท้อนให้เห็นแล้วว่านักวิชาการในโลกตะวันตกเหล่านั้นได้นำคริสเตียนไทยมาถึงความเข้าใจและการแสดงออกถึงท่าทีที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเป็นชุมชนคริสเตียน ชุมชนของพระเจ้า และผลที่ได้จากงานวิจัยของดร.บานจิตรได้สะท้อนว่า พิธีอวยพรป่าของคริสเตียนชาติพันธุ์ควรนำมาถอดบทเรียน เพื่อสนับสนุนและยืนยันว่าคริสเตียนในประเทศไทยต้องสำแดงความรักพระเจ้าและรักษัธรรมชาติที่พระเจ้าสร้าง โดยการยืนยันความหมายพระคริสตธรรมคัมภีร์ที่ว่าด้วยเรื่องการทรงสร้างให้ได้ความชัดเจนต่อข้อสงสัยที่เกิดขึ้นให้ได้มากที่สุด โดยการใช้อนุศาสตร์ศาสนพิธีผนวกกับประสบการณ์จริงในชีวิตคริสเตียน ในครอบครัว หรือในชุมชนอธิบายเรื่องความผูกพันระหว่างมนุษย์และธรรมชาติ (ป่าไม้ ต้นไม้ สัตว์ป่า แม่น้ำ ฯ) ต้องพึ่งพาอาศัยกันอยู่ร่วมกัน และผสานเข้ากับความเข้าใจเรื่องอวสานศาสตร์ เพราะทั้ง 3 แนวทางนี้ในที่สุดก็จะนำไปสู่ความเข้าใจว่าคริสเตียนสามารถเป็นกระบอกเสียงให้กับธรรมชาติที่เสี่ยงเพื่อตัวเองไม่ได้

⁶ ศึกษาเพิ่มเติมในภาคผนวก ข

บรรณานุกรม

ดาร์ลิ่งตัน, เอ็ม. ซูซาน. *Interdependence and Impermanence*. (ออนไลน์). 2018. แหล่งที่มา:
<https://www.youtube.com/watch?v=1yFv7BuWmnc>.

ศูนย์สารสนเทศ กรมป่าไม้. *เนื้อที่ของป่าไม้ประเทศไทยปี พ.ศ.2516-2561*, (ออนไลน์), 2562,
แหล่งที่มา:

www.forestinfo.forest.go.th/content.aspx?id=72 (25 กุมภาพันธ์ 2563)

บานจิตร สายรอดำ. *การสถาปนาพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์: พิธีอวยพรป่า “รักพระเจ้า รักสิ่งทีพระเจ้าทรง
สร้าง”*

ชุมชนคริสเตียนบ้านสบลาน ตำบลยางเปียง อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่:
ลัคส์ก็อปปี,
2562.

Chrystavgis, John. “A New Heaven and a New Earth: Orthodox Theology and an
Ecological

World View,” *Ecumenical Review*, (July 2010): 214-222.

Dewitt, Calvin B. “Earth Stewardship and Laudato Si’,” *Quarterly Review of Biology*
(September

2016): 271-284.

_____, Calvin B. *The Environment and The Christian: What Can We Learn from the
New*

Testament?. Grand Rapids: Baker Books House, 1991.

Haight, John F. “Christianity and Ecology.” *This Sacred Earth: Religion, Nature,
Environment*.

2018. (ออนไลน์). แหล่งที่มา:

http://religionandenvironment.weebly.com/uploads/7/2/2/4/7224217/haught_ecology_christianity.pdf

Kay, Jeanne. “Human Dominion over Nature in Hebrew Bible,” *Annals of the
Association of*

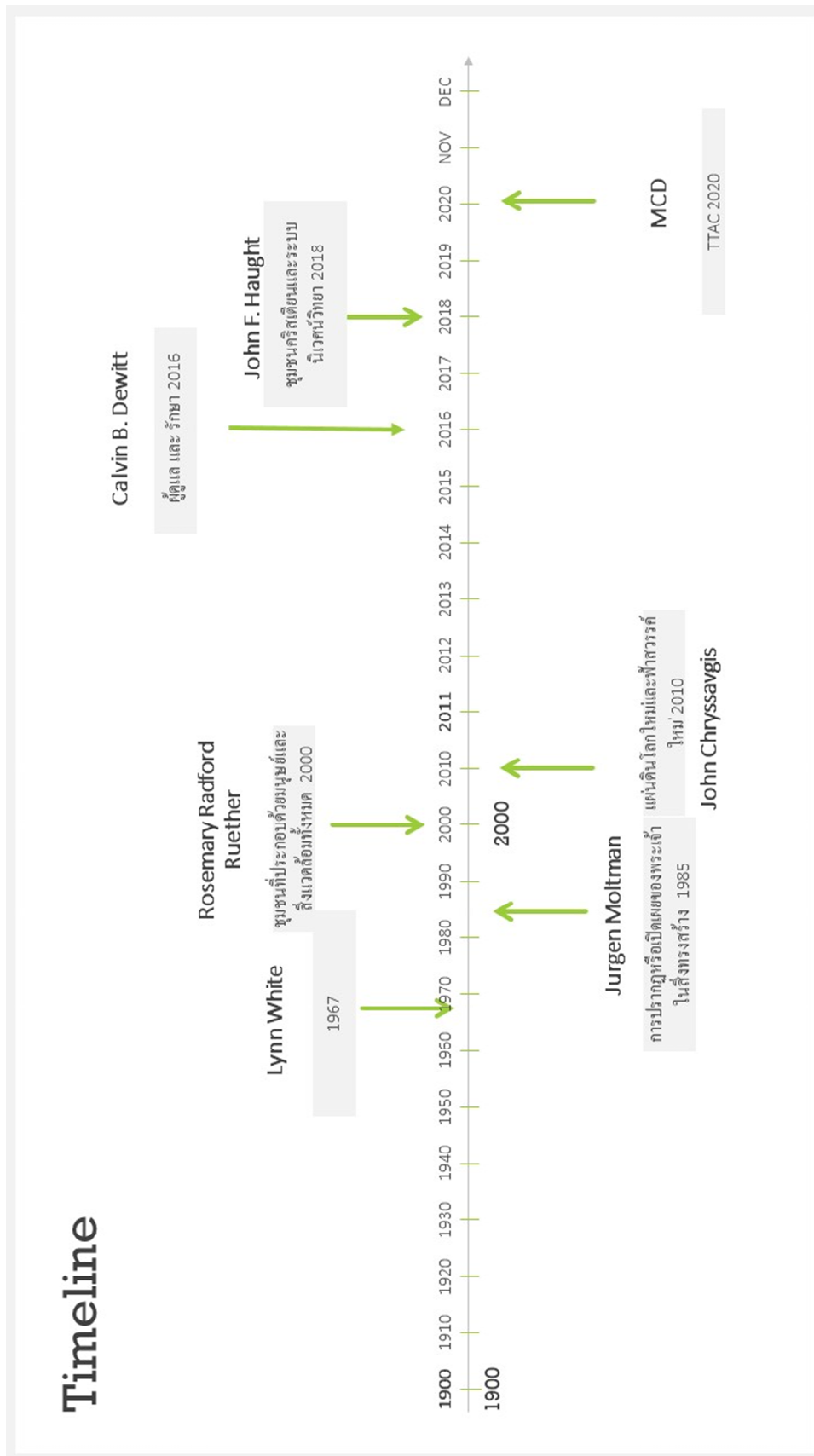
American Geographers. (June 1989): 214-232.

Ruether, Rosemary Radford. “Ecology and Theology: Ecojustice at the Center of the
Church’s

Mission,” *Interpreting: A Journal of Bible & Theology* (October 2011): 354-363.

บทบาทศาสนากับการอนุรักษ์ผืนป่า: เสี่ยงของคริสเตียนเพื่อการดูแลและรักษาธรรมชาติ
ดร.ดวงสุดา ศรีบัวอ้าย และ ดร.บานจิตร์ สายรอกำ

ภาคผนวก ก.

ภาคผนวก ข.

ซูซาน เอ็ม ดาร์ลิงตัน ใช้เวลาในการศึกษา สัมภาษณ์ ฝึกปฏิบัติในสนามจริง และได้เขียนหนังสือขึ้นมาหนึ่งเล่มเพื่อบอกเล่าเรื่องราวต่าง ๆ จากการศึกษาในครั้งนั้น ดร.ดาร์ลิงตันกล่าวว่าเธอได้ศึกษาและวิเคราะห์ถึงการตีความหมายการอธิบายความหมายคำสอนในศาสนาพุทธในการรักษาป่าหรือที่เรียกว่า “พิธิบวชป่า” ท่านมีความสนใจมากต่อเรื่องความใส่ใจของคนในชุมชนที่มีต่อทรัพยากรป่าไม้ สัตว์ป่า และสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ สังคม ตลอดถึงการมีส่วนร่วมของคนเหล่านั้นในชุมชนเพื่อรักษาป่าของพวกเขาไว้ผ่านทางเครื่องมือที่เรียกว่าความเชื่อของผู้คนในชุมชนรวมไปถึงการนำคำสอนเรื่อง อริยสัจ 4⁷ ความเมตตากรุณา การดำเนินชีวิตบนทางสายกลาง และเรื่องกรรมไปปรับใช้เพื่อชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแบบพึ่งพาอาศัย จนกระทั่งมีคำสอนที่สร้างให้เกิดความเข้าใจเรื่องการทำกรณกรรมแบบพึ่งพาปลูกพืช ปลูกต้นไม้ เลี้ยงปลา หรือเลี้ยงสัตว์ ให้ทุกสิ่งอยู่ร่วมกันโดยพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เช่นปลูกข้าวโพด ปลูกถั่ว เลี้ยงปลา ปลูกต้นไม้ผลเพื่อเกี่ยวกินสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นมนุษย์หรือสัตว์ การกำหนดเขตอภัยทานสำหรับการเลี้ยงปลาในแม่น้ำธรรมชาติ แต่ชาวบ้านก็สามารถจับปลามารับประทานได้หากจำนวนประชากรของปลามีมากจนกระทั่งว่ายออกมาอาศัยอยู่นอกเขตอภัยทาน ดร.ดาร์ลิงตัน ยังได้กล่าวในการปาฐกถาที่สหรัฐอเมริกาว่าการนำแนวคิดหรือคำสอนทางพุทธศาสนามาปรับใช้กับเรื่องการรักษาทรัพยากรธรรมชาติไม่ใช่เป็นเพียงแค่เรื่องความเกี่ยวข้องระหว่างคำสอนกับชีวิต แต่เป็นมากยิ่งขึ้นกว่านั้นเพราะเป็นเรื่องการนำคำสอนมาตีความหมายและค้นหาแนวปฏิบัติสำหรับการดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับเรื่องศีลธรรม จริยธรรม กับคำสอนทางศาสนาหรือแรงบันดาลใจที่มาจากความเชื่อในพุทธศาสนา ดังนั้นจากมุมมองผ่านทางความเชื่อและคำสอนในพุทธศาสนา ได้นำไปถึงการเกิดผลอย่างดีต่อการดำเนินชีวิตของชาวบ้านที่ไม่ทำลายทำร้ายสิ่งแวดล้อมอีกต่อไป จนเกิดเป็นการดำเนินชีวิตที่ผูกพันเกี่ยวพันกันระหว่างคนในชุมชนนั้น ๆ กับธรรมชาติ สำหรับชุมชนคริสเตียนไทยก็น่าจะได้รับการสะท้อนแง่คิดจากสิ่งที่ดร.ดาร์ลิงตันได้พบว่ามีลักษณะความเป็นไทยที่อาจทับซ้อนกับวิถีทางความเชื่อของคนในท้องถิ่นที่เชื่อมโยงกับธรรมชาติที่พวกเขาผูกพันจนกระทั่งกลายเป็นผลดีต่อการนำมาเป็นแรงจูงใจให้คนในชุมชนเกิดความรู้สึกรักและหวงแหนหรือเอื้ออาทรต่อธรรมชาติที่อยู่กับพวกเขา

⁷ ดร.ดาร์ลิงตัน มีความประทับใจต่อเรื่องราวของพระครูพิทักษ์ที่ได้เล่าถึงชีวิตในวัยเด็กว่าเคยติดตามพ่อเข้าไปในป่าเพื่อล่าสัตว์และมีอยู่ครั้งหนึ่งท่านพระครูพิทักษ์เก็บเอาลิงที่กำพร้าแม่มาจากในป่าได้ตัวหนึ่ง และท่านต้องการจะเลี้ยงลูกลิงไว้ นั้นเป็นจุดเริ่มที่ทำให้ท่านมีความรักและความต้องการที่จะเริ่มต้นคิดเกี่ยวกับเรื่องสำคัญของเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ท่านจึงเริ่มต้นด้วยการใช้แนวคิดหรือคำสอนเป็นกับอริยสัจ 4 กับพื้นฐานความเข้าใจว่าทุกอย่างไม่คงอยู่ถาวร ตลอดไป ทุกอย่างล้วนเปลี่ยนแปลง ดูเพิ่มเติมใน ซูซาน เอ็ม ดาร์ลิงตัน, *Interdependence and Impermanence*, (ออนไลน์), 2018, แหล่งที่มา: <https://www.youtube.com/watch?v=1yFv7BuWmnc>.